

ЗАТВЕРДЖУЮ

Президент

державного некомерційного підприємства

«Державний університет

«Київський авіаційний інститут»

Ксенія СЕМЕНОВА

2025 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Гавриленка Володимира Валерійовича на тему «Міжнародно-правові стандарти в сфері правоохоронної діяльності держави та їх імплементація у національний правопорядок», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.11 – міжнародне право; 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право

Науковий рівень дисертації Гавриленка Володимира Валерійовича на тему «Міжнародно-правові стандарти в сфері правоохоронної діяльності держави та їх імплементація у національний правопорядок» відповідає діючим вимогам до атестації здобувачів ступеня доктора наук, а саме «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1197, а також науковому паспорту спеціальності 12.00.11 – міжнародне право; 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право.

Дисертація Гавриленка Володимира Валерійовича «Міжнародно-правові стандарти в сфері правоохоронної діяльності держави та їх імплементація у національний правопорядок» є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем, характеризується єдністю змісту, має встановлену вимогами структуру: анотацію, вступ, 3 розділи (11 підрозділів), висновки, список використаних джерел, містить наукові положення, що мають наукову новизну, істотне практичне та теоретичне значення в галузі юридичної науки.

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт. Актуальність теми зумовлена прагненням України до досягнення європейського рівня правової держави, що вимагає активної імплементації міжнародно-

правових стандартів у національний правопорядок. Основним орієнтиром у цьому процесі є досвід провідних країн світу, який дозволяє розбудовувати правову систему шляхом запозичення прогресивних концепцій та загальновизнаних міжнародних принципів. Імплементация стандартів в українську правоохоронну систему потребує прискорення через постійне збільшення кількості міжнародно-правових джерел та появи новітніх форм гарантування прав і свобод людини. Необхідність аналізу вітчизняних та зарубіжних напрацювань, розробки прийнятних для України процедур впровадження позитивних елементів діяльності правоохоронних органів визначає необхідність проведення цього фундаментального дослідження. Тема дисертації виконана в межах планів науково-дослідних робіт Державного університету «Київський авіаційний інститут».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема й зміст дисертаційного дослідження узгоджуються зі Стратегією забезпечення державної безпеки, затвердженою Указом Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022, та Стратегією інформаційної безпеки. Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної теми «Міжнародні стандарти міжнародних організацій та їх імплементація державами-членами» (реєстраційний номер № 69-2021/150106) у межах планових наукових робіт факультету права та міжнародних відносин Державного університету «Київський авіаційний інститут».

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного авіаційного університету від 22 червня 2022 року, протокол № 4.

Основні наукові результати докторської дисертації Гавриленка В.В. обговорено та затверджено на фаховому семінарі кафедри міжнародного та європейського права Факультету права та міжнародних відносин 10 грудня 2025 року, протокол № 11.

Наукова новизна результатів дисертації. Дисертаційна робота є першим у вітчизняній конституційно-правовій науці дослідженням міжнародно-правових стандартів в сфері правоохоронної діяльності держави та їх

імплементатії у національний правопорядок. За результатами дисертаційного дослідження отримано такі нові наукові результати:

уперше:

- обґрунтовано, що теоретичне дослідження впливу міжнародно-правових стандартів в сфері правоохоронної діяльності та їх імплементатії у національний правопорядок в історико-правовому та логістичному аспектах висуває на перше місце *інституційний аспект*, – тобто, проблему зародження, становлення та розвитку у конкретній державі правоохоронних органів та їх системи; по-друге, паралельно необхідно досліджувати й *міжнародно-уніфікаційний аспект*, – тобто, сам процес виникнення міжнародно-правових стандартів, визначати етапи їх поступового збільшення у міжнародно-правових актах, простежувати їх якісне та змістовне наповнення, з'ясовувати шляхи імплементування стандартів державами-підписантами міжнародних угод у своє національне законодавство про діяльність правоохоронних структур тощо; по-третє, необхідно також досліджувати зворотній момент, -- а саме *аспект конституціоналізації*, – тобто, коли національне законодавство про діяльність правоохоронних органів окремої або окремих держав впливало на появу в міжнародно-правових актах нових міжнародних стандартів;

– обґрунтовано методологічний інструментарій дослідження міжнародно-правових стандартів в сфері правоохоронної діяльності та їх імплементатії у національний правопорядок, який полягає у застосуванні методології наукового пізнання заснованої на поєднанні загально-правових, міжнародно-правових, спеціально правових (методологія науки конституційного права) та порівняльно-правових методах;

– подано концептуальне бачення більш детального та ефективного дослідження впливу міжнародного права на національний правопорядок через визначення сприяння застосуванню основних аспектів його сфер впливу на об'єкт регулювання, а саме – *суб'єктний, об'єктний і просторовий*;

– надано розуміння суб'єктного складу сприйняття впливу міжнародно-правових стандартів в сфері правоохоронної діяльності через умовне визначення чотирьох груп суб'єктів такого впливу на: 1) окрему державу або держави; 2)

державні органи, що здійснюють судову та правоохоронну діяльність; 3) осіб і громадян, що знаходяться на теренах держави; та 4) представників (співробітників) судових і правоохоронних органів;

– на основі системного аналізу міжнародних нормативних джерел та доктринальних позицій вітчизняних та зарубіжних науковців стосовно категорії «імплементация», а також порівняння її із суміжними категоріями, виходячи з предмету та об'єкту дослідження, сформульоване власне бачення самої категорії «імплементация», як основного поняття, та інших понять, що є похідними від неї, а саме: А) *імплементация* – як процес розробки та прийняття національних законодавчих та інших нормативно-правових актів про функціонування судових та правоохоронних органів на підставі обов'язкового виконання міжнародних норм та принципів, що знаходяться у міжнародних договорах, підписантами та учасниками яких є держава, і згода на обов'язковість яких надано національними парламентами; Б) *імплементацийна практика* – як цілеспрямована діяльність законотворців національної держави з метою розробки та прийняття національних законодавчих та інших нормативно-правових актів про функціонування судових та правоохоронних органів шляхом виконання зобов'язуючих приписів міжнародних договорів, підписантами та учасниками яких є держава і згода на обов'язковість яких надано національними парламентами; В) *імплементування* – як дія або комплекс дій, що наповнюють та відображають процес імплементации під час розробки та прийняття конкретного національного законодавчого або іншого нормативно-правового акту на підставі обов'язкового виконання міжнародних норм та принципів; Г) *механізм імплементации* – як сукупність правових та інституційних засобів, способів, прийомів, методів та методик, які використовуються суб'єктами міжнародного права на міжнародному та національному рівнях, з метою реалізації приписів норм міжнародного права та імплементування міжнародно-правових норм у національне законодавство; Г') *поняттєво-термінологічне забезпечення механізму імплементации* – як наукова розробка категорій, понять і дефініцій профільного характеру та їх втілення в імплементацийну практику;

– доведено, що наявність в доктрині міжнародного права особового підходу до розуміння міжнародно-правових стандартів в сфері правоохоронної діяльності, обґрунтовується тим, що: А) вони містять стандарти та норми, які спрямовані на цільову аудиторію держав, що приєдналися до міжнародного документу (а це і фізичні особи, і представники певних професій, і державні службовці, в тому числі представники судових та правоохоронних органів тощо); Б) останні мають обов'язково виконувати ці стандарти та норми або підкорятися їм; В) міжнародний документ, наприклад договір, угоду тощо ототожнюється із міжнародними стандартами та нормами, які містяться в документі, бо і міжнародний документ і стандарти та норми, що містяться в ньому, призначені для застосування кількома країнами, або всіма членами глобального чи регіонального органу, або всіма членами міжнародної організації тощо; Г) якщо будь-який «стандарт і норма» – це документ, який містить нормативні елементи, так само й «міжнародний стандарт і норма» – це також документ, але тільки міжнародний, у якому цей стандарт чи норма містяться; Г') міжнародні стандарти за своєю правовою силою відносяться до «м'якого» права і держави, зазвичай, можуть або їх ігнорувати, або застосовувати «м'яке» право на свій розсуд, – але іноді міжнародні стандарти можуть мати обов'язкову юридичну силу – таке відбувається: а) коли сама держава у національному законодавчому акті зобов'язує про це, тобто на основі міжнародного документа приймається нормативно-правовий акт, в якому норми зобов'язують дотримуватися прийнятих резолюцій чи рекомендації; б) коли у міжнародному акті вживаються такі формулювання, як: «держави повинні» зробити щось або «держави зобов'язані» дотримуватись чогось на відміну від «держави можуть розглянути можливість» зробити щось чи «державам пропонується» зробити щось тощо;

– констатується, що враховуючи на феноменологічний характер міжнародно-правових стандартів, їх суперечливу та мінливу правову природу, суттєві об'єкти міжнародно-правового значення, що ними регулюються, а також широке коло суб'єктів, що пов'язані з їх застосуванням – при дослідженні і вивченні зазначених феноменів сучасного міжнародного публічного права і

національного конституційного права держав застосовується широке коло методів, прийомів та принципів пізнання юридичної реальності;

– обґрунтовано, що системне дослідження функцій міжнародно-правових стандартів в сфері правоохоронної діяльності дає змогу констатувати, що саме, вони виступають як методологічна основа для створення та удосконалення національних правоохоронних систем;

– констатується, що визначення функцій міжнародно-правових стандартів в сфері правоохоронної діяльності дає змогу стверджувати, що: а) найближчим явищем для міжнародних стандартів є функції міжнародного публічного права, б) а для останнього – функції загального права; в) своєю чергою, для функцій права, як явища, іншим явищем є функції філософії права, г) а останні не можливо уявити без загальних функцій філософії; нарешті, г') функції філософії залежать від явища, яке охоплюється загальною категорією «функція» з погляду науки наук, тобто філософії – отже можна констатувати, що в розумінні функцій міжнародно-правових стандартів в профільній сфері, а також в їх наступному використанні виникає відповідна багаторівнева «мотрійка», що дає змогу більш суттєво пізнати їх змістовне наповнення, аксіологічне навантаження та праксеологічний потенціал;

– доводиться, що до функцій міжнародно-правових стандартів в сфері організації та діяльності правоохоронних органів відносяться такі: А) *установча функція*, яка полягає у первинному заснуванні певних міжнародних інститутів; Б) *уніфікаційна або стандартизаційна функція*, яка полягає у введенні єдиних правових стандартів для документації, стандартизації термінів тощо; В) *координуюча функція*, яка полягає у встановленні єдиних правил поведінки, які є стандартами для всіх національних правоохоронних систем, що дозволяє їм взаємодіяти, а не заважати одна одній; Г) *охоронна функція*, яка полягає у закріпленні механізмів, які б захищали законні права й інтереси держави та дозволяли спільно (колективно) карати порушників; Г') *забезпечувальна функція*, яка полягає у спонуканні держав та їх правоохоронних систем дотримуватись певних правил поведінки як у мирний час, так і в період війни тощо;

– визначено, що системний аналіз міжнародно-правових актів щодо базових принципів організації та здійснення судової і правоохоронної діяльності: по-перше, доводить, що як сама правоохоронна діяльність, так й базові принципи її організації мають бути найтіснішим чином пов'язані із законом та правом; по-друге, демонструє, що коли мова йде про державу, визначення видів її діяльності, про судові та правоохоронні органи та їх діяльність тощо, завжди на першому місці знаходяться принципи верховенства права та законності; по-третє, яскраво свідчить про вплив статутів (міжнародно-правового акту) міжнародних міжурядових організацій на формування базових принципів організації правоохоронної діяльності; по-четверте, про необхідність застосування уніфікаційного підходу до розуміння в доктрині та законодавстві понять «правоохоронна діяльність», «правоохоронні органи» та принципів, на яких ґрунтується вся правоохоронна система;

– запропоновано авторське визначення міжнародно-правових стандартів у сфері національних правоохоронних систем – це, по-перше, передбачені в міжнародному праві правила організації самої правоохоронної діяльності, а, по-друге, – правила організації і діяльності кожного державного органу, який відноситься до судового або правоохоронного;

– зроблений висновок стосовно правового регулювання окремого напрямку правоохоронної діяльності, яку здійснюють національні поліцейські структури, – саме тут існує розгалужена та всеохоплююча система міжнародно-правових стандартів та принципів – ця система передбачає дві групи стандартів: а) перша група – сконцентрована у міжнародно-правових актах, які проголошують і визначають права і свободи людини, в тому числі і такі, що можуть порушуватися неетичною поведінкою правоохоронців; б) друга група – містить міжнародно-правові стандарти, в яких детально прописується алгоритм дій поліцейського у стандартних ситуаціях контактування з особами, громадянами, правопорушниками і навіть із злочинцями, – причому, норми, які знаходяться у стандартах другої групи, безпосередньо вказують на належну та припустиму поведінку правоохоронця у стандартній ситуації.

Держави взагалі та в українську судову систему, зокрема, є повноцінною, окремою, вираженою та чітко окресленою науковою проблемою, яку необхідно розв'язувати за такими складовими (науковими завданнями): а) через розгляд міжнародно-правових стандартів у сфері судочинства як повноцінного соціального, доктринально-наукового і нормативного явища, яке було зароджене завдяки об'єктивним процесам розвитку міжнародного права; б) за допомогою аналізу судових систем та особливостей їх функціонування в кожній демократичній державі на підставі зародження та розвитку об'єктивної властивості, пов'язаної із поділом влади на відповідні гілки та визначенням ролі правосуддя у створенні належного правового простору як результату зміцнення національного правопорядку; в) через розвиток української судової системи як іманентно-необхідного атрибуту державності та її незалежності, а також її становлення та реформування завдяки визнанню, легалізації, втіленню або дотриманню міжнародних стандартів, подальшого їх вдосконалення в перспективі; г) через дослідження профільного процесу в цілому як окремого явища із усіма можливими зв'язками стосовно постійного та позитивного впливу міжнародних стандартів на розвиток та удосконалення національних судових систем взагалі, і українське правосуддя, зокрема;

- констатується, що єдина, цільна та на перший погляд неподільна проблема імплементації міжнародно-правових стандартів у сферу національного правосуддя виглядає багатоаспектною і складною, методологічно, функціонально, ресурсно (технологічно), організаційно і нормативно обтяжливою, – але означені складові не розділяють, а навпаки, дають можливість розглянути та дослідити її з усіх боків та за всіма характерологічними для неї елементами. При цьому необхідно наголосити на тому, що фактично це є першим самим загальним підходом розв'язання цілої, але водночас багатоаспектної наукової проблеми – і цей підхід більше схожий і відображає скоріше здоровий глузд, ніж справжню устояну методологію;

- доведено, що методологічне значення діалектичного методу в дослідженні проблеми імплементації міжнародних стандартів в українську національну судову систему полягає в тому, що він дає можливість пізнати

глибинні процеси та трансформації, що відбуваються як в міжнародному праві, так й в співвідношенні його із національними законодавствами стосовно теоретико-правових та організаційних засад здійснення правосуддя – отже:

А) вивчаючи процес імплементації міжнародних стандартів у національні системи судочинства з позиції дії закону діалектики щодо переходу кількісних змін в якісні, можна правильно зрозуміти й оцінити глибину, сутність і тенденції цього процесу, усвідомити його якісні та кількісні зміни. У практичній площині реалізація зазначеного закону полягає у взаємодії, взаємозалежності, суперечливості своїх зовнішніх та внутрішніх властивостей, кількісних та якісних характеристик, що існують у процесах та явищах імплементації об'єктивно, незалежно від волі й бажання людей;

Б) закон заперечення заперечення надає можливість чітко уявити, що не зовнішні сили призводять до заперечення, а процеси, які відбуваються в сутності самого явища імплементації, іманентним тільки їй законам розвитку. Дійсно, явище створення міжнародних стандартів для подальшого їх втілення у національні судові системи мало стадію свого зародження (після Другої світової війни), стадію розвитку, яку ми зараз спостерігаємо, та безсумнівно у майбутньому настане стадія старіння (правильніше сказати стадія, що наближається до абсолюту), але ні в якому разі не буде стадії зникнення або деградації – бо буде залишатися лише поступальний розвиток (по висхідній лінії);

В) досліджуючи у рамках діалектичного закону заперечення заперечення процес імплементації у часі та за змістом, можна уявити три його складових: подолання старого (деструкцію), часткове збереження або спадкоємність того, що було раніше (кумуляцію) та формування та творення нового (конструкцію);

- встановлено, що дослідження міжнародно-правових стандартів як динамічної системи та рівня її відображення у діяльності українських судових органів свідчить про те, що:

А) незважаючи на множинність наукових підходів до поняття міжнародних стандартів у загальному сенсі, лівова частина дослідників акцентують увагу на їх основних критеріальних рисах: договірно-облігаторному,

нормативно-засадничому, модельно-зразковому, мінімально-зобов'язуючому, міжнародно-поведінковому, аксіологічно-облігаторному, міжнародно-регіональному критеріях;

Б) найбільш поширеним підходом є поділ міжнародно-правових стандартів на загальні (універсальні) та спеціальні, що торкаються конкретних напрямів регулювання суспільних відносин. Стосовно загальних (універсальних), то стандарти можуть бути класифіковані за сферою їх застосування – на універсальні, тобто для всіх держав світу, та на регіональні, тобто для держав, що входять в певні регіональні утворення або союзи; залежно від суб'єкту розробки та прийняття міжнародного документу – стандарти ООН, Ради Європи, Європейського Союзу, ОБСЄ, ЄСПЛ та ін.; відповідно до юридичної сили правових приписів – на імперативні (обов'язкові) за умови ратифікації або без такої, на рекомендаційні, на бажані для втілення тощо;

В) відносно визначених об'єкту та предмету дослідження заслуговує на основну увагу поняття «міжнародні стандарти у сфері правосуддя», що є спеціальним поняттям, бо воно несе в собі конкретне забарвлення, а саме: зміст міжнародно-правових стандартів щодо організації та діяльності національних судових органів;

- акцентовано особливу увагу на необхідність вирішення нагальної проблеми в сфері правосуддя, що з'явилася завдяки феноменології імплементації міжнародно-правових стандартів, щодо зміцнення впливу судової гілки влади на законодавчу та виконавчу владу в межах держави шляхом встановлення, – за прикладом таких держав, як Польща, Франція, Фінляндія, – конституційно-правової відповідальності вищих посадових осіб, щоб певний визначений Конституцією України суд, незважаючи ні на які імунітети недоторканості, був спроможний притягнути вищих посадових осіб, перелік яких також визначається Основним Законом України, до відповідальності, у тому числі й кримінальної.

Удосконалено:

- положення про те, що ретроспективний розгляд та аналіз багатосторонніх міжнародно-правових актів універсального та регіонального рівнів, які регламентують та регулюють міжнародно-правові зобов'язання держав відносно

визнання, легалізації та реалізації прав і свобод, а також обов'язків людини, дозволяють стверджувати, що вони: а) містять міжнародні стандарти діяльності правоохоронних органів держави в профільній сфері; б) сприйняті національним законодавством держав-підписантів (учасників, сторін тощо) таких багатосторонніх угод через використання національного механізму імплементації; в) знайшли своє послідовне закріплення в основних законах таких держав, а також в їх законодавчих масивах;

– положення про те, що аналіз вітчизняних нормативно-правових джерел та наукових праць, дає можливість виділити дві групи базових принципів організації та здійснення правоохоронної діяльності: загально-соціальні та спеціально-юридичні – причому, до першої групі належать: гуманізм; демократизм; соціальна справедливість; визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю; рівність всіх перед законом, політична нейтральність; до другої – верховенство права; законність; добропорядність громадян; гласність; взаємодія з органами державної влади України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, населенням; професіоналізм, компетентність; незалежність суб'єктів правоохорони; безперервність; неупередженість та об'єктивність; територіальність; презумпція невинуватості; прозорість діяльності та наданням на запити інформації, якщо законом не встановлено обмежень на це; дотримання вимог професійної етики та поведінки, – тут треба розуміти, що нами наведені тільки базові принципи, хоча у нормативних джерелах та наукових працях можна зустрінути й інші;

– авторську позицію про те, що доцільно, є сенс і цілком резонно в національному законодавстві про судову та правоохоронну діяльність формулювати правові приписи про базові принципи верховенства права, дотримання прав і свобод людини шляхом певного дублювання цього дуже важливого міжнародно-правового стандарту, тобто, нагадувати про ці принципи: а) в статтях про цілі (телеологічні настанови Закону – авт.); б) в статтях про завдання (парадигмальні дії відповідно до Закону – авт.), і, зазвичай, в) в окремих статтях про засади (принципи) діяльності судового або іншого правоохоронного

органу (застосування стандарту до конкретного правила поведінки – авт.), – саме тоді справді можна говорити або констатувати про повну та всеосяжну імплементацію міжнародного стандарту у національне законодавство;

– пропозицію щодо необхідності звернення уваги на питання про загальну кількість принципів, які мали б визначатися у національному законодавстві про діяльність правоохоронних органів на підставі міжнародних стандартів – а) скільки їх має бути, б) чи може для всіх органів має бути однакова кількість принципів з однаковим змістом та формулюванням – по-перше, йдеться, як правило, про основні принципи або про основні стандарти навіть якщо іноді наводиться повний їх перелік із визначенням конкретної цифри без слів «тощо» або «та інші»; по-друге, не існує міжнародних стандартів, які б імперативно зобов'язували національних законотворців визначати у законодавчих актах певний перелік принципів організації та діяльності правоохоронних органів; по-третє, кількість принципів також, на нашу думку, не може бути однаковою для кожного правоохоронного органу, бо специфіка діяльності кожного органу дуже відрізняється і має суттєві особливості, які, зрозуміло, мають відображатися як у кількості принципів, так й їх змістовному наповненні; по-четверте, безперечно, не може бути іншої крайності, коли у національному законодавчому акті щодо діяльності правоохоронного органу не визначено жодного принципу, тобто виходить, що він функціонує безпринципно, без жодного встановленого державою орієнтиру;

– положення про те, що міжнародно-правові стандарти, що відображають напрями, компетенцію та специфіку діяльності національних судових та інших правоохоронних органів, треба в обов'язковому порядку розглядати як систему профільних норм, принципів та рекомендацій;

– положення про те, що до складових механізму імплементації міжнародно-правових стандартів, що відображають напрями, компетенцію та специфіку діяльності національних судових та інших правоохоронних органів, відносяться елементи цієї системи: а) відповідні правові норми (як норми міжнародного, так і норми національного законодавства), б) національні інститути (наприклад, державний департамент з питань виконання покарань,

омбудсман), в) національні правові засоби (наприклад, адаптація законодавства до міжнародних зобов'язань держави), г) форми здійснення імплементації (прийняття внутрішніх правових актів або санкціонування міжнародних правових норм) та інше;

– положення про те, що для організації та здійснення діяльності кожного національного судового або іншого правоохоронного органу існує певна система міжнародно-правових стандартів, яка охоплює весь масив підписаних та узгоджених національними законодавчими органами міжнародних документів, що закріплюють норми, принципи та рекомендації для подальшого їх імплементації у національне законодавство, – інакше кажучи, система має поєднувати в собі обов'язковий або рекомендований для національних держав нормативний мінімум, який, до речі, постійно змінюється, правового статусу кожного органу або правових приписів для окремого напрямку професійної юридичної діяльності;

– положення, що в системі міжнародно-правових стандартів профільного характеру можна виділити дві групи міжнародних стандартів: до першої групи віднесемо міжнародно-правові акти, у яких проголошуються права і свободи людини, в першу чергу такі, що можуть порушуватися неетичною поведінкою правоохоронців як представників державних органів; другу групу представляють міжнародно-правові стандарти професійно-етичної поведінки співробітників конкретного правоохоронного органу, норми яких безпосередньо вказують на належну поведінку правоохоронців у конкретній сфері правоохоронної діяльності (судової, прокурорської, поліцейської, оперативно-розшукової тощо);

– перелік загальних проблем міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності, до яких відносяться наступні: а) *перша проблема* пов'язана із постійним зростанням кількості складів злочинів, які, так би мовити, вже набули або продовжують набувати ознак міжнародних злочинів, – тобто якщо раніше певні склади були характерними для суто національних територій, то з часом вони перетворювалися у злочини транснаціонального або транскордонного характеру; б) *друга проблема* безпосередньо пов'язана з *першою* та передбачає своєчасне визнання представниками міжнародних

організацій спільно із юристами та практиками національних держав небезпечності для світового суспільства певних кримінальних діянь і необхідності застосування спільних заходів для протидії ним; в) *третьою проблемою* міжнародного співробітництва, яка логічно витікає з перших двох, передбачає налагодження належних наукових досліджень, результати яких давали б можливість не тільки ефективно протидіяти існуючій міжнародній злочинності, але й своєчасно прогнозувати зародження у світі і на теренах національних держав певних умов, завдяки яким можлива поява нових транскордонних та трансграничних кримінальних проявів.

Набули подальшого розвитку:

- положення про те, що наявність великої кількості доктринальних підходів до дефінітивного визначення «міжнародно-правові стандарти» суттєво ускладнюють процес їх розуміння, і в той же час, актуалізують та об'єктивують таке завдання, тому вважаємо за необхідно зазначити продуктивність підходів щодо: а) формування таких стандартів в сфері міжнародного публічного права у вигляді його норм і принципів; б) переважно в сфері легалізації, охорони, захисту і гарантування реалізації прав і свобод людини і громадянина; в) у застосуванні таких стандартів відносно забезпечення конкретних прав людини (громадянських, політичних, культурних, та ін.) або прав певної категорії осіб (біженці, жінки, діти та ін.); г) у визначенні їх позитивного впливу на національний нормативний масив; г') у їх позитивному впливу на національний механізм нормотворчості; д) у їх розумінні в широкому (це загальновизнані принципи і норми міжнародного права у галузі прав людини, втілені у міжнародно-правових угодах, до забезпечення яких прагне будь-яка цивілізована держава як член світового співтовариства) і вузькому (уніфікований алгоритм телеологічно спрямованих дій) значеннях тощо;

— положення про те, що в процесі пізнання міжнародно-правових стандартів в сфері правоохоронної діяльності треба враховувати низку факторів: по-перше, функції міжнародно-правових стандартів залежать від інших явищ, які мають властиві лише їм риси та характеризуються через функції філософії, функції філософії права, функції загального права, функції міжнародного

публічного права, а також через функції імплементації міжнародних стандартів в національне законодавство та функції самого національного права, до якого міжнародні стандарти були імплантовані; по-друге, під функціями міжнародно-правових стандартів також розуміти способи їх впливу на національне законодавство, які, своєю чергою, регулює нормами права всі сфери судової та правоохоронної діяльності;

– положення про те, що пізнання функцій міжнародно-правових стандартів в профільній сфері безпосередньо пов'язані з їх особливостями становлення, розвитку і вдосконалення (функції філософії права носять незмінний характер; функції філософії є устояними, але вони схильні до вдосконалення та розвитку, що пов'язаний з науково-технічним прогресом; функції міжнародного права є практично аналогічними функціям права – регулятивній, правоохоронній та виховній, хоча поділ функцій права ще демонструє поділ на підфункції, коли, наприклад, тільки одна охоронна функція може складатися з правозабезпечувальної, превентивної, каральної, компенсаційної, правововідновлювальної, відновної, профілактичної, контрольної, конфліктної, попереджувальної, природокористувальної, природоохоронної тощо);

– положення про те, що зіставлення та порівняння міжнародних стандартів в профільній сфері із національними законодавчими актами дає змогу відповісти на низку питань методологічної та праксеологічної властивості: А) якою мірою міжнародно-правові джерела, де визначено стандарти щодо організації та здійснення правоохоронної діяльності, вплинули на українське законодавство щодо визначення базових принципів організації та здійснення правоохоронної діяльності? Б) чи повністю національний законотворець врахував зобов'язання та рекомендації джерел міжнародного права, чи відповідають за змістом правові приписи національного законодавства змісту міжнародних стандартів?

– положення про необхідність звернення уваги на змістовне наповнення й самих принципів, що містяться в міжнародно-правових актах та визначаються як міжнародно-правові стандарти в профільній сфері: а) насправді всі принципи (і незалежність, і об'єктивність, і чесність, і непідкупність, і рівність тощо) мають настільки розпливчастий зміст, що їх неможливо охопити розумом чи свідомістю

з позиції того, як можна дотримуватися цих принципів у процесі діяльності; б) зазначені принципи скоріш за все можна використовувати у якості оціночних критеріїв після завершення діяльності (чи була об'єктивність у суддівській діяльності, чи дійсно суддя у прийнятті рішення був незалежним від засобів масової інформації або тиску з боку влади, чи дійсно він був рівним і перед законом і перед судом тощо);

– положення про необхідність звернення особливої уваги на розбіжності, особливо у правозастосовній практиці з міжнародними стандартами в профільній сфері – вони були, є, і будуть надалі, оскільки одна справа визначити міжнародний стандарт, друга – імплементувати його у національне законодавство і зовсім інша – реалізувати цей стандарт у практичній діяльності органів правоохоронної системи -- отже, вважаємо, що не може бути реалізація правозастосовної практики без помилок у діях з боку представників правоохоронних органів, без випадків зловживання або перевищення службовим становищем, без необережності або службової недбалості, навіть без елементів свавілля або корупції тощо – бо людський фактор перманентно буде вносити свої корективи у правозастосовну практику, на підставі чого постійно будуть удосконалюватися накази, відомчі положення та інструкції і, навіть в певних випадках, законодавчі акти;

– положення про те, що в Україні розроблений управлінський алгоритм відносно імплементції міжнародно-правових стандартів в національне законодавство держави, що базується на наступних настановах: а) у демократичній державі існує об'єктивна закономірність всеосяжного впливу системи міжнародно-правових стандартів на основу правового регулювання діяльності національних судових та правоохоронних органів; б) при цьому мають бути враховані національні історичні, культурні та правові традиції і звичаї, причому національне забарвлення законодавчих актів після імплементції в них міжнародних стандартів має бути, на нашу думку, обов'язковим; в) жоден міжнародний документ, у якому містяться стандарти у вигляді норм, принципів та рекомендацій, не претендує стати наднаціональним; г) якщо в ньому все ж є імперативні норми, то вони виконуються державою у

силу того, що міжнародний акт був підписаний повноважним її представником та ратифікований законодавчим органом держави.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій. Результати дисертаційного дослідження є обґрунтованими та достовірними, оскільки базуються на комплексному аналізі теоретичних концепцій, наукових праць, чинного законодавства та міжнародно-правових актів. У роботі застосовано методологію наукового пізнання, засновану на поєднанні загально-правових, міжнародно-правових, спеціально-правових та порівняльно-правових методів. Застосування діалектичного методу дозволило дослідити об'єкт та предмет у їх розвитку. Історичний метод використано для вивчення генезису правового регулювання. Порівняльно-правовий метод (юридична компаративістика) дозволив зіставити нормативно-правові акти різних держав. Дисертація ґрунтується на нормативній основі, що включає Конституцію України, міжнародно-правові джерела, закордонне та вітчизняне законодавство. Емпірична база охоплює досвід імплементації стандартів у діяльність органів суду та правоохоронних структур.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані висновки та рекомендації можуть бути використані:

- **у науково-дослідній роботі:** для подальшого розвитку теорії міжнародного права, розробки проблем імплементації стандартів у сферу правоохоронної діяльності;
- **у правотворчості:** при вдосконаленні чинного законодавства України про судоустрій, прокуратуру, національну поліцію та інші правоохоронні органи, а також при розробці нових нормативно-правових актів з урахуванням європейських стандартів;
- **у правозастосуванні:** для уніфікації практики застосування норм чинного законодавства з питань організації та діяльності правоохоронних органів, забезпечення прав і свобод людини;
- **у навчальному процесі:** при підготовці підручників, навчальних посібників та викладанні дисциплін «Міжнародне право», «Правоохоронні органи України», «Захист прав людини», а також спеціалізованих курсів.

Використання результатів роботи. Основні положення та висновки дисертації впроваджено в навчальний процес та наукову діяльність, що підтверджується відповідними актами впровадження. Результати дослідження також використовуються в діяльності органів судової влади та громадських організацій правового спрямування.

Особистий внесок автора. Дисертаційне дослідження є самостійною науковою працею. Сформульовані в ній наукові положення, висновки та рекомендації одержані автором особисто на підставі аналізу значного обсягу джерел.

Публікації. Основні положення дослідження викладено у 24 наукових працях: 17 статті у наукових фахових виданнях України, 4 статті в іноземних виданнях, 3 тези доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ *Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:*

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Гавриленко В.В. Міжнародно-правові стандарти як методологічна основа для створення та удосконалення національних правоохоронних систем. Аналітично-порівняльне правознавство. Серія «Право». 2022. №5. С. 395-401. DOI: 10.24144/2788-6018.2022.05.73.

2. Гавриленко В.В. Вплив міжнародно-правових стандартів на компетенцію та специфіку діяльності національних судових та інших правоохоронних органів. Слово національної школи суддів України. 2024. № 1 (46). С. 46-55. DOI: 10.37566/2707-6849-2024-1(46)-2.

3. Гавриленко В.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини на життя та їх імплементація у діяльність національних правоохоронних органів. Наукові перспективи. 2024. № 11 (53). С. 883-896. DOI: 10.52058/2708-7530-2024-11(53)-883-896.

4. Гавриленко В.В. Імплементація міжнародно-правових стандартів щодо попередження (превенції) правопорушень та злочинів в Україні. Серія

ПРАВО. 2024. № 85, частина 4. С. 226-232. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.85.4.33.

5. Гавриленко В.В. Інститут національних координаторів у запобіганні та протидії правопорушенням в Україні. Успіхи і досягнення у науці. Серія «Право». 2024. № 9(9). С. 98-108. DOI: 10.52058/3041-1254-2024-9(9)-98-108.

6. Гавриленко В.В. Роль міжнародно-правових стандартів у вирішенні проблем реформування судової системи України. Наука і техніка сьогодні. Серія «Право». 2024. № 12(40). С. 53-65. DOI: 10.52058/2786-6025-2024-12(40)-53-65.

7. Гавриленко В.В. Міжнародно-правові стандарти у реформуванні української прокуратури та протидії організованої злочинності. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 3. С. 578-581. DOI: 10.32782/2524-0374/2025-3/140.

8. Гавриленко В.В. Система міжнародно-правових норм та принципів - основа правового регулювання діяльності національних правоохоронних органів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 5. С. 879-886. DOI: 10.24144/2788-6018.2024.05.134.

9. Гавриленко В.В. Основні аспекти історико-правового впливу міжнародного публічного права на національний правопорядок. Серія: Право. 2024. Том 4, № 84. С. 252-259. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.84.4.35.

10. Гавриленко В.В. Змістовна характеристика суб'єктно-об'єктної сфери впливу міжнародного права на національний правопорядок. Серія: «Юриспруденція». 2025. №74. С. 96-100. DOI: 10.32782/2307-1745.2025.74.19.

11. Гавриленко В.В. Просторова сфера дії міжнародного права та діяльність національних судових та правоохоронних органів. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2025. Том 36 (75) №2. С. 163-168. DOI: 10.32782/TNU-2707-0581/2025.2/23.

12. Гавриленко В.В. Зарубіжний досвід імплементації міжнародно-правових стандартів у сферу національної правоохоронної діяльності. Юридичний вісник. 2025. №2. С. 148-156. DOI: 10.32782/yuv.v2.2025.16.

13. Гавриленко В.В. Поводження із конфіденційною інформацією: європейський досвід імплементації міжнародно-правового стандарту у національне законодавство. Правові новели. 2025. №25. С. 105-113. DOI: 10.32782/ln.2025.25.13.

14. Гавриленко В.В. Імплементація міжнародних принципів щодо протидії корупції у національне законодавство: європейський досвід. Прикарпатський юридичний вісник. 2025. №2. С. 180-184. DOI: 10.32782/pyuv.v2.2025.31.

15. Гавриленко В.В. Базові міжнародні принципи організації та здійснення судової і правоохоронної діяльності в Україні. Juris Europensis Scientia. 2025. №2. С. 160-166. DOI: 10.32782/chern.v2.2025.28.

16. Гавриленко В.В. Імплементація положень міжнародно-правових актів щодо принципів діяльності правоохоронних органів в українське законодавство. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2025. №2. С. 142-150. DOI: 10.32782/2408-9257-2025-2-22.

17. Гавриленко В.В. До питання сучасного концепту міжнародно-правових стандартів правоохоронної діяльності в контексті глобальних викликів. Юридичний вісник. 2025. № 6.

Статті в іноземних виданнях:

18. Gavrylenko V., Svintsytskyi A., Govorun D., Gumeniuk I., Kulyk S. Synergy of international standards of law enforcement and justice: challenges of integration into the legal order of Ukraine. Archivio giuridico Filippo Serafani. 2025. Anno CLVII, Fascicolo 3. С. 663-686. ISSN 0391-5646. **(Scopus)** URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/105027898189?origin=resultslist>

19. Gavrylenko V., Voloshyn Y., Akhmetov B., Kaspruk O., Kulyk S. Peculiarities of international legal regulation of combating international transport terrorism in modern conditions: cyber hygiene and cybersecurity. Third

International Conference on Cyber Hygiene & Conflict Management in Global Information Networks, January 24–27, 2024, Kyiv, Ukraine. 2024. С. 229-238.

URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3925/paper19.pdf>. (Scopus) URL: <http://scopus.com/pages/publications/85219647154?origin=resultslist>

20. Gavrylenko V., Kulyk S.V., Vysotskyi D.Ye., Mukhin O., Rohovenko O.V. The role of national innovation systems in global innovation ecosystems. International Journal of Ecosystems and Ecology Science (IJEES). 2025. Vol. 15 (1). С. 329-340. DOI: 10.31407/ijeess15.137. ISSN 2224-4980. (Scopus) URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/105001651624?origin=resultslist>

21. Gavrylenko V. International Legal Standards as a System of Norms, Principles and Recommendations that Reflect the Directions, Competence and Specifics of National Judicial and Other Law Enforcement Agencies. Collected Scientific Papers of the VIII International Scientific Conference "Trends and Emerging Issues in Law: Including Security, Psychology and Communication" Opatija, Croatia, 12–13 May 2025. 2025. С. 142-155. DOI: 10.54658/ESS.monograph.2025.pp.1-180. ISBN: 978-83-976-11108. URL: <https://www.e-science.space/wp-content/uploads/2025/06/Monograph-seite-2025.pdf>

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

22. Гавриленко В.В. Загальні проблеми міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності. Юридичні аспекти протидії сучасним загрозам сталому розвитку: тези доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Від громадянського суспільства - до правової держави» (Харків, 07 червня 2024 року). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2024. С. 280-283. URL: https://law.karazin.ua/resources/doks2021/nauka/repozitary/Konferentsiia_07-06-2024_Zbirka_tez.pdf.

23. Гавриленко В.В. Роль Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у формуванні принципів організації та здійснення судової і правоохоронної діяльності. Права людини в правовій системі ЄС: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих

вчених (Харків, 26 квітня 2024 року). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2024. С. 165-168. URL: https://law.karazin.ua/resources/doks2021/nauka/repozitary/Konferentsiia_26-04-2024_Zbirka_tez.pdf.

24. Гавриленко В. Імплементація міжнародних стандартів у реформуванні правоохоронної системи України: проблеми та перспективи. Фундатор української академічної юридичної науки та освіти, Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції з нагоди 135 річчя від дня народження В.М. Корецького, (м. Київ, 20 лютого 2025 р.) / за ред. О.В. Скрипнюка, Н.В. Камінської. Київ, 2025-2026. С. 113-117.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація Гавриленка Володимира Валерійовича на тему «Міжнародно-правові стандарти в сфері правоохоронної діяльності держави та їх імплементація у національний правопорядок» написана грамотно, державною мовою з належним використанням наукової лексики, зі знанням спеціальної термінології. Стиль викладу матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій відзначається логічністю та забезпечує доступність їх сприйняття. Дисертаційна робота викладена і оформлена відповідно до вимог Державного стандарту України 30008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення». Оформлення дисертації відповідає діючим вимогам, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в логічній послідовності розв'язування завдань дослідження.

Відповідність принципам академічної доброчесності. Дисертація є самостійним дослідженням, не містить плагіату, фальсифікації чи фабрикації. Використання ідей та положень інших авторів супроводжується належними посиланнями на джерела.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

За актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованості, теоретичного та практичного значення здобутих результатів дисертаційна робота Гавриленка Володимира Валерійовича на тему «Міжнародно-правові стандарти в сфері правоохоронної діяльності держави та їх імплементація у національний правопорядок» відповідає спеціальності 12.00.11 – міжнародне право; 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право та вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, а саме вимогам пунктів постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17 листопада 2021 року № 1197.

Автора роботи, Гавриленка Володимира Валерійовича, може бути представлено до публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук зі спеціальності 12.00.11 – міжнародне право; 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право.

Рекомендувати прийняти до захисту дисертацію Гавриленка Володимира Валерійовича на тему «Міжнародно-правові стандарти в сфері правоохоронної діяльності держави та їх імплементація у національний правопорядок».

Рецензенти:

Доктор юридичних наук, професор

Борис БАБІН

Доктор юридичних наук, професор

Ількін НУРУЛЛАЄВ

Доктор юридичних наук, професор

Володимир ПРОЦАСВ

ПОГОДЖЕНО:

проректор з наукових досліджень
та трансферу технологій ДУ КАІ,
доктор технічних наук, професор

Сергій ГНАТЮК